

Ratkaisujen Suomi

Neuvottelutulos strategisesta hallitusohjelmasta

Liitteet

- 1 Hallituksen veropoliittinen linjaus
- 2 Ehdolliset lisätoimet
- 3 Kuntien kustannusten karsiminen tehtäviä ja velvoitteita vähentämällä
- 4 Asuntopolitiikan toimet
- 5 Hallituksen menokehyssääntö
- 6 Hallituksen päättämät julkisen talouden välttämättömät sopeutustoimet
- 7 Pöytäkirjamerkintöjä

27.5.2015

LIITE 1 HALLITUKSEN VEROPOLIITTINEN LINJAUS

Verotuksen kärkitavoitteet vaalikaudella

1. Verotus kannustaa tekemään työtä, yrittämään, työllistämään, ottamaan riskiä, omistamaan, investoimaan ja sijoittamaan Suomessa. Kokonaisveroaste ei nouse vaalikauden aikana.
2. Verotus on ennakoitavaa ja johdonmukaista. Verotuksen yleislinjasta sovitaan vaalikauden alussa ja vältetään epävarmuutta aiheuttavia linjanmuutoksia vaalikauden aikana.
3. Verotuksen keventämisen painopiste on pieni- ja keskituloisissa. Kannustinloukkuja puretaan. Palkkatulojen verotus ei millään tulotasolla kiristy.
4. Verotusta kehitetään niin, että yrittäminen, omistaminen ja investoiminen ovat nykyistä kannattavampaa. Verotuksen rakenne tukee Suomen kilpailukykyä ja hallituksen asettamia kärkitavoitteita. Verotuksen painopistettä siirretään työn ja yrittämisen verotuksesta erityisesti haittaveroihin.
5. Verotuksen peruseriaate on laaja veropohja, matalat verokannat. Suomi toimii aktiivisesti kansainvälisen veronkierron estämiseksi.
6. Verotusmenettelyt ovat asiakaslähtöisiä ottaen huomioon verotuksen johdonmukaisuuden, ennakoitavuuden ja oikeusvarmuuden sekä tietojen saannin.

Veropäätökset ja niiden vaikutus verotuottoihin

Työn verotus

Kohde	Milj. euroa
Jotta työn verotus ei kiristy, tehdään ansiotuloverotukseen ansiotason nousua ja/tai inflaatiota vastaavat tarkistukset vuosittain.	-180 (v. 2016 taso)
Korotetaan työtulovähennystä, kohdistuu pieni- ja keskituloisille.	-450
Parannetaan kotitalousvähennystä korvausastetta korottamalla ja sisällyttämällä kotitalousvähennyksen piiriin soveltuvat ikääntyneiden hoitopalvelut.	-30
Solidaarisuusvero jatkuu vaalikauden loppuun asti.	+65
Yksityishenkilöiden korkeakouluille annettavien lahjoitusten verovähennysoikeus 500 000 euroon asti, lahjoituksen alaraja 850 euroa.	-5
Mallisten palkkaratkaisujen tukemiseksi varaudutaan ansiotuloverotuksen lisäkevennyksiin. Kevennykset koskevat kaikkia tuloluokkia ja eläkeläisiä, pieni- ja keskituloisia painottaen.	

Yritysverotus ja omistamisen verotus

Kohde	Milj. euroa
Yhteisöveron taso pidetään kilpailukykyisenä.	
Muutetaan tappioiden vähentämisoikeutta siten, että tulolähteen tappiot voi osakeyhtiössä vähentää muiden tulolähteiden tulosta.	-10
Otetaan käyttöön 5 % yrittäjävähennys liikkeen- ja ammatinharjoittajille, maametsä- ja porotalouden harjoittajille sekä elinkeino- ja verotusyhtymille.	-130
Edistetään sukupolvenvaihdoksia perintöveroa keventäen ja arvioidaan muut kehittämistarpeet.	-40
Helpotetaan metsätilojen sukupolvenvaihdoksia ja/tai parannetaan metsävähennystä.	-20
Otetaan käyttöön pienten yritysten maksuperusteinen arvonnisäveron tilitys.	
Siirretään kaivostoiminta takaisin sähköveroluokka II:een sekä energiaveroleikkurin piiriin.	-27

Poistetaan varainsiirtovero tilanteissa, joissa liikkeen- tai ammatinharjoittaja tai maa- ja metsätaloudenharjoittaja siirtää omaisuutta henkilö- tai osakeyhtiöön yritysmuodon muutoksessa. Vero-osasto selvittää neutraliteetin vaatimukset.	
Muutetaan omaisuuden luovutuksessa syntynyt tappio vähennyskelpoiseksi pääomatuuloista tietyin rajoituksin.	
Muutetaan osakkeiden luovutusvoittoveroa ja tuloverotusta siten, että listaamattomien työnantajayhtiöiden osakkeiden tai osakeoptioiden luovuttaminen avainhenkilöille on tietyin reunaehdoin mahdollista pääomasijoittajaa alemmalla arvostuksella ilman veroseuraamuksia.	

Verotuottojen lisääminen

Kohde	Milj. euroa
Verotuksen painopistettä siirretään työn ja yrittämisen verotuksesta erityisesti haitta-verotukseen.	
Pienennetään asuntolainojen korkovähennysoikeutta nopeutetussa aikataulussa siten, että alenema on 10 %-yksikköä vuodessa. Vähennys 2016 on 55%, 2017 45%, 2018 35% ja 2019 25%.	+150
Korotetaan maltillisesti kiinteistöveron ala- ja ylärajoja.	+100
Korotetaan lämmityksen ja työkoneneiden käyttämien polttoaineiden veron CO2-komponenttia.	+75
Ohjataan yhdistettyä sähkön ja lämmön tuotantoa vähäpäästöisemmäksi CO2-veron alennuksen poistamisella portaittain. VM ja TEM valmistelevat mallin ja aikataulun.	+90
Korotetaan jäteveroa. Jätteenpolttoa ei aseteta verolle.	+5
Korotetaan tupakkaveroa asteittain.	+270
Korotetaan makeisveroa ja laajennetaan veropohjaa kilpailuvaikutukset ja valtiontukisäädökset huomioon ottaen.	
Tarkistetaan alkoholiveroa, mikäli Viron korotukset antavat siihen mahdollisuuden.	
Tiivistetään yritysveropohjaa ja torjutaan harmaata taloutta aktiivisesti kansainvälinen toimintaympäristö ja Suomen kilpailukyky huomioiden. Tavoitteena +150 milj. euron verotuottojen lisäys.	+150
Otetaan käyttöön määräaikainen aktiivinen katuminen VM:n valmistelun pohjalta.	

Liikenneverouudistus

Kohde	Milj. euroa
Autoveroa lasketaan pienipäästöisiä autoja suosien hallituskauden aikana niin, että verotuottovaikutus on vuoden 2019 tasolla noin 200 milj. euroa. Toimenpide suoritetaan useissa osissa markkinahäiriöiden välttämiseksi.	-200
Kiristetään ajoneuvoveroa	+100
Asetetaan vuotuinen vero rekisteröidyille veneille ja moottoriajoneuvoille.	+50
Otetaan käyttöön raskaan liikenteen tienkäyttömaksu (Vinjetti). Kustannus kompensoidaan ammattiliikenteelle EU-maksimin mukaisesti.	
Jatketaan rataveron väliaikaista poistoa ja väylämaksujen puolitusta 1 vuodella. -55,3 milj. euroa	

Selvitettäväksi asetettavat veromuutokset:

- Vaikutetaan EU:ssa, jotta arvonlisäverodirektiivi mahdollistaisi alennetun verokannan soveltamisen myös digitaalisiin sisältöihin.
- Selvitetään yrityksen verotettavasta tulosta tehtävä varaus investointien edistämiseksi.
- Selvitetään pörssilistautumisten edistämiseksi First North -kauppapaikalle listautuville yrityksille mahdollisuus säilyttää osinkoverotuksessa listaamattomien yhtiöiden verotuksellinen asema.
- Selvitetään kertamaksuisen lisäeläkkeen verokohtelu.
- Selvitetään tekijänoikeustulojen ohjaamisen tekeminen yritykseen verotuksellisesti kannustavamaksi.

- Selvitetään säätiöiden ja yhdistysten verokohtelu.
- Selvitetään pienten osinkotulojen verovapaus 500 euroon asti.
- Tehdään selvitys pääomatuloverotuksesta, omaisuuden verotuksesta sekä eri sijoitusmuotojen verokohtelusta vaalikauden aikana.

Muita linjauksia

Hallituksen veroperusteisiin tekemien muutosten verotuottovaikutus kompensoidaan kunnille.

Verohallinnon toiminnan tehostamiseksi, verovelvollisten oikeusturvan ja tiedonsaannin parantamiseksi ja hallinnollisen taakan keventämiseksi hallitus toteuttaa Verohallinnon kantamia veroja koskevat uudistukset, joilla yhdenmukaistetaan ja yksinkertaistetaan verotus- ja veronkantomenettelyä sekä verotuksen muutoksenhaku- ja seuraamusjärjestelmää. Lisäksi edistetään sähköisiä toimintatapoja ja verotuksen reaaliaikaistamista.

Siirretään valmisteverotus, autoverotus ja maahantuonnin arvonlisäverotus hallitusti Verohallinnon hoitettavaksi kustannus- ja resurssihyötyjen saavuttamiseksi ja yritysten hallinnollisen taakan pienentämiseksi. Selvitetään edellytykset siirtää myös Liikenteen turvallisuusviraston tehtäviin kuuluva ajoneuvoverotus Verohallintoon.

LIITE 2 Ehdolliset lisätoimet

Menoleikkaukset

Kohde	Milj. euroa
Yksityisellä lääkäriellä ja hammaslääkäriellä käynnin korvaukset	-60
Lapsilisät	-120
Opintotuki	-25
Aikuiskoulutustuki. Korvataan valtion rahoitusosuus vastaavalla valtion takaamalla lainalla.	-70
TyEL- ja Yel-sidonnaisten etuuksien ja työeläkkeiden indeksikorotusten puolittaminen v. 2018 ja 2019.	-272
Työttömyysturva	-120
Vuorotteluvapaasta luopuminen	-40
Vanhempainvapaan lomakarttuman poistaminen kokonaan	-42
T&K- ja elinkeinotuet	-40
Maatalouden kansallinen tuki	-30
Yliopistojen rahoitus (Aalto-yliopiston erillisrahoitus)	-30
Infrahankkeiden vähentäminen (uudet väylähankkeet)	-50
Matkustaja-alustuki	-20
Teollisuuden energiaverotuki	-40
Yhteensä	-959

Veronkorotukset

Kohde	Milj. euroa
Jätetään tekemättä tuloverotuksen inflaatiotarkistus vuonna 2018	-234
Sähköveron korotus	-60
Väylämaksujen puolituksen peruminen ja rataveron palauttaminen vuonna 2018 (42,5 milj. euroa + 13,3 milj. euroa) 55,3 milj. euroa	
Asuntolainojen korkovähennysoikeuden poistaminen	-100
Alkoholi- ja tupakka- ja makeisverotuksen lisäkiristys	-60
Yhteensä	-454

LIITE 3 Kuntien kustannusten karsiminen tehtäviä ja velvoitteita vähentämällä

Lähtökohdat

Hallitus sitoutuu osana julkisen talouden tasapainottamista vähentämään kuntien tehtäviä ja velvoitteita yhdellä miljardilla eurolla. Hallitus ei anna vaalikaudella kunnille lainkaan uusia tehtäviä tai velvoitteita. Mikäli kuntien valtionosuuksiin tehdään säästöjä, hallitus vähentää kuntien tehtäviä samassa suhteessa.

Kuntien tehtävien ohjauksen uudistaminen

Kuntien tehtävien ohjauksen jatkuva pirstaloituminen ja yksityiskohtaistuminen katkaistaan. Käynnistetään kuntien tehtävien ohjauksen pitkän tähtäimen uudistaminen, jonka tavoitteena on, että:

- vastaisuudessa kuntien tehtäviä ohjataan pääsääntöisesti lainsäädännöllä ja sitä täydentäen tarvittaessa asetuksilla
- suosituserusteisesta ohjauksesta luovutaan
- siirrytään resurssien ohjauksesta tavoiteltujen tulosten ohjaamiseen
- valvonnassa siirrytään resurssien valvonnasta asiakkaan saaman palvelutuloksen valvontaan kuntien omavalvonnassa määrittelemien tulosindikaattoreiden avulla
- yksityiskohtaisesta ohjauksesta siirrytään suurpiirteisempään ohjaukseen

Kunnallisten palvelujen tuottamisen menetelmiä, resursseja ja prosesseja koskevat yksityiskohtaiset säännökset ja suositukset pitkälti kumotaan. Tarvittaessa niitä sektori- ja palvelukohtaisen ohjauksen sijasta ohjataan yhdellä yleislailla (erillislailla tai kuntalailla).

Kuntien suunnitteilla ja tulossa olevat tehtävät

Hallitus uudelleen arvioi seuraavat kuntien tehtävät ja velvoitteet niin, että julkisen talouden menot eivät lisäänty:

- laki ehkäisevän päihdetyön järjestämisestä (hallituksen esitys käsittelyssä)
- kuntouttavan työvoimatoiminnan maksimipäivien vähentäminen (laki voimaan heinäkuusta 2015 alkaen)
- sosiaalihuollon asiakasasiakirjalaki
- päivystysasetus suun terveydenhuollon osalta
- toimeentulotukilain uudistaminen
- vammaislainsäädännön uudistaminen (tulossa voimaan 2017)
- laki sosiaalihuollon ammattihenkilöistä (laki hyväksytty, mutta allekirjoittamatta)

Kuntien toimintavapauden edistäminen

Säädetään laki, jonka puitteissa kunnat voivat harkintansa mukaan päättää, millä tavalla ne järjestävät laissa lueteltujen lakien mukaisia palveluja. Kunnat eivät ole velvollisia noudattamaan mainituissa laeissa tai niiden nojalla annetuissa asetuksissa säädettyjä velvoitteita tai suosituksissa mainittuja menettelytapoja palveluiden toteuttamiseksi.

Lainsäädäntö, joihin uusi laki liittyy, käsittää mm. seuraavat lait:

laki yksityisistä teistä	kokonaisuudessaan
kiinteistörekisterilaki	kiinteistörekisterin pitäminen
laki vapaasta sivistystyöstä	kokonaisuudessaan
laki taiteen perusopetuksesta	kokonaisuudessaan
kirjastolaki	kokonaisuudessaan
nuorisolaki	kokonaisuudessaan
museolaki	kokonaisuudessaan
liikuntalaki	kokonaisuudessaan
ulkoilulaki	kokonaisuudessaan
laki kuntien kulttuuritoiminnasta	kokonaisuudessaan
teatteri- ja orkesterilaki	kokonaisuudessaan
laki lasten päivähoidosta	leikkitoiminta, muu päivähoitotoiminta
laki sosiaalisesta luototuksesta	kokonaisuudessaan
laki ajoneuvojen siirtämisestä	

Toimintavapauden lisäämisen, yritysten ja kolmannen sektorin hyödyntämisen sekä normien purkamisen kautta arvioidaan saavutettavan merkittävät säästöt julkiseen talouteen.

Kuntien ohjaus ja valvonta

Hallitus käy läpi kaikki kuntien ja valtion kuntiin kohdistamat ohjaavat ja valvovat prosessit. Päällekkäisyydet karsitaan. Omavalvontaa kehitetään ja valvontaa ulkoistetaan.

VIRSU-hankeessa on tunnistettu, että päällekkäisyyksiä on esimerkiksi maataloustukihallinnon tehtävissä, elintarvikevalvonnassa, eläinten ja terveyden hyvinvoinnin valvonnassa, tupakkalain säädösten toteuttamisessa ja valvonnassa, terveydensuojelussa, ympäristövalvonnassa, ympäristö- ja vesilupahakemusten ratkaisemisessa, ympäristön tilan seurannassa sekä jäte- ja vesilakien valvonnassa.

Maankäyttö- ja rakennuslain uudistamisen yhteydessä rakentamisen lupa- ja valvontaprosessit arvioidaan uudelleen.

Valtion kuntiin kohdistamat valvontaprosessit käydään läpi. Valvontaa kehitetään siten, että erilaisia suositusluontoisia oppaita tai vastaavia ei käytetä kuntia sitovina normeina. Esimerkiksi asumispalvelujen tiloja koskevia suosituksia ja ohjeita sekä Aran investointiohjeita joustavoitetaan.

Palvelujen sisältöjen normittamisesta luovutaan ja siirrytään palvelujen tulosten seuraamiseen ja mittamiseen. Toteutuksessa hyödynnetään kuntakokeilulain mukaisten kokeilujen tuloksia.

Kuntien maksutulojen lisääminen

Lupa- ja valvontaviranomaistoiminnassa siirrytään kohti kustannusvastaavuutta. Lakeja, joissa voitaisiin siirtyä kustannusvastaavuuteen, ovat esimerkiksi: laki yksityisistä sosiaalipalveluista, laki yksityisestä terveydenhuollosta, terveydensuojelulaki, elintarvikelaki, maankäyttö- ja rakennuslaki, maa-aineslaki, ympäristönsuojelulaki, merenkulun ympäristönsuojelulaki, vesilaki ja jätelaki.

Kuntien henkilöstön kelpoisuusehdot

Yksityiskohtaisista ja kapea-alaisista kelpoisuusvaatimuksista luovutaan. Korostetaan tehtävään valittavan henkilön osaamista. Samalla sitoudutaan keventämään palveluiden henkilöstörakennetta koskevia velvoitteita. Julkisen vallan käyttöön kuuluvien tehtävien kelpoisuusehdot säädetään lainsäädännössä. Muilta osin lainsäädäntötasoisista koulutustasovaatimuksista luovutaan ilman erityisen painavia perusteita. Kelpoisuusehtoja uudistetaan niin, että korkea-asteen koulutusta vaativissa asiantuntijatehtävissä kelpoisuusehto on pääsääntöisesti korkeakoulututkinto. Tehtävät, joissa ei ole lain tai asetuksen tasoisia kelpoisuusvaatimuksia, jätetään myös jatkossa normituksen ulkopuolelle.

Kuntien ja Kelan liikennepalvelut

Hallitus uudistaa julkisesti tuettuja (valtio, kunnat, Kela) henkilökuljetuksia tavoitteena kymmenen prosentin säästö vuodesta 2017.

Uudistus toteutetaan digitalisaatiota hyödyntämällä ja mahdollistamalla uudenlaiset, markkinaehtoiset ja innovatiiviset palvelukonseptit kehittämällä lainsäädäntöä. Lainsäädäntöä kehitetään toteuttamalla henkilö-, posti- ja tavarakuljetuksia koskevan lainsäädännön kokonaisuudistus.

Kuntien suunnitteluelvoitteista luopuminen

Hallitus laajentaa voimassa olevan kuntakokeilulain mukaisen hyvinvoinnin integroidun toimintamallin sisältämien yksilöllisten palvelusuunnitelmien yhdistämisen koskemaan kaikkia kuntia ja kaikkia yksilöllisiä hoito- ja palvelusuunnitelmia.

Kuntalain mukainen kuntastrategia korvaa kuntien yksittäiset strategiset ja toiminnalliset suunnitteluelvoitteet.

Määräaikojen tarkistaminen

Hallitus tarkastaa kiireettömien palvelujen ja hoidon määräajat joustavuuden lisäämiseksi, pois lukien lupaprosessit.

Liite 4 Asuntopolitiikan toimet

Suomen talouden kasvun ja työllisyyden vahvistamiseksi, asuntokannan uudistamiseksi, asuntokysyntään vastaamiseksi, rakennusalan kilpailun ja asumisen valinnanvapauden lisäämiseksi sekä asuntotarpeen rakenteen muutosten vuoksi hallitus muuttaa, korjaa ja poistaa asuntorakentamisen säädöksiä ja edistää pitkäjänteistä ja taloudellisesti järkevää kiinteistökannan ylläpitoa. Säädösremontin tavoitteena on myös täydennysrakentamisen edistäminen sekä asuntojen että tonttien tarjonnan merkittävä lisääminen. Uudistukset koskevat markkinaehtoista ja tuettua asuntotuotantoa.

Tavoitteena on, että asuntorakentaminen vastaa nykyistä paremmin kysyntään ottamalla huomioon olemassa oleva ja tuleva tarve kuten muuttoliike, väestön ikääntyminen, yksinasuvien määrän lisääntyminen, kuntien elinkeinostrategiat ja ilmasto- ja elinkeinopolitiikan näkökohdat. Tavoitteena on myös tukea ja kannustaa kansalaisia asumisen omatoimiseen järjestämiseen.

Valtion tukema asuntotuotanto

Yleishyödyllisen asuntorakentamisen säädöksiä uudistetaan muuttamalla rajoitusehdot hankekohtaisiksi yleishyödyllisyysvaatimuksia kiristäen. Valtion tukemien asuntojen omistajien yleishyödyllisyysvaateesta luovutaan uuden tuotannon osalta.

Vuokra-asuntotuotannon lisäämiseksi luodaan uusi kymmenen vuoden välimalli, joka on avoin kaikille tukiehdot täyttävillä ja niihin sitoutuneilla toteuttajilla.

ARA:n vuokra-asuntojen asukasvalintoja kehitetään paremman kohtaannon saavuttamiseksi liittämällä asukasvalinnan sosiaaliseen tarveharkintaan tulorajat. Asukkaan tulot tarkistetaan ARA-asuntoon muuton ja asunnon vaihdon yhteydessä sekä uusissa sopimuksissa 5 vuoden välein. Siirtymäaika asunnosta on 2 vuotta. ARA-asuntojen asukasvalinnasta voidaan poiketa tapauksissa, joissa julkinen tuki ei johda epäterveeseen asukaskilpailuun yksityisten vuokra-asuntomarkkinoiden kanssa.

Olemassa olevan ARA:n asuntokannan käyttö- ja luovutusrajoituksista joustetaan, mikäli vapautuva pääoma käytetään asuntotuotantoon tai asuntokannan korjaamiseen. Selvitetään, missä määrin ARA-vuokra-asuntotarjontaa voidaan toteuttaa hankkimalla vuokra-asuntoja vapaarahoitteisesta asuntotuotannosta. Erityisryhmien ARA-investointiavustusta jatketaan uusien rajauksin.

ASP-järjestelmän säästösopimuksen solmimisen ikäraja alennetaan 15 vuoteen. Työtä asunnottomuuden vähentämiseksi jatketaan AUNE-työryhmän esitykset huomioiden.

Asumisoikeusjärjestelmää uudistetaan itsenäisenä hallintomuotona rahoituksen, asukasvalinnan ja hakuprosessin osalta.

Jatketaan työeläkeyhtiöille vuoteen 2019 asti vieraan pääoman käytön sallimista asuntosijoituksissa.

Valtion ja kuntien yhteistyö

Valtio edellyttää kasvukeskuksissa ja niiden läheisyydessä toteutettavien suurten infrahankkeiden ehtona tontti- ja asuntotuotannon olennaista lisäämistä kumppanuusperiaatetta noudattaen valtion ja kuntien sekä kuntien keskinäisessä yhteistyössä.

Hallitus solmii asumista, maankäyttöä ja liikkumista yhteen sovittavan ja asuntotuotantoa sekä kasvua vauhdittavan aiesopimuksen suurimpien kaupunkiseutujen kanssa. Siinä on huomioitava asuntomarkkinoiden monimuotoinen kehittäminen.

Etätyömahdollisuuksien parantuminen, liikenteen päästöjen väheneminen ja älykkäiden sähköverkkojen kehittäminen mahdollistaa työn tekemisen ja asumisen koko maassa. Hallituskaudella etsitään ratkaisuja väestön vähenemisestä aiheutuvien tyhjien asuntojen ongelmaan.

Toimet asuntojen tonttutuotannon lisäämiseksi ja rakentamisen kustannusten alentamiseksi

Maankäyttö- ja rakennuslakia uudistetaan rakentamismahdollisuuksien helpottamiseksi: lyhennetään päätösprosessia muun ohella valitusmenettelyjä muuttamalla, helpotetaan haja-asutusalueiden rakentamista muun muassa suunnittelutarvealue sääntöä lieventämällä, siirretään päätösvaltaa poikkeamislanteissa ELY-keskuksilta kunnille ja yhdistetään hankekaavoitus ja YVA-menettely.

Valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden ohjausvaltaa selvennetään kuntien maankäyttövallan ja -vastuun lisäämiseksi. ELY-keskusten rooli kaavoitus- ja rakentamisasioissa muutetaan konsultoivaksi. ELY-keskusten valitusoikeutta kaavapäätöksistä rajoitetaan.

Maakuntakaavojen ja kuntien yhteisten yleiskaavojen vahvistusmenettelystä ympäristöministeriössä luovutaan. Rantarakentamisen poikkeamispäätökset siirretään kokonaisuudessaan kuntiin.

Viranomaiskäsittelylle asetetaan kaavoitusprosessissa, mukaan lukien YVA, sitovat käsittelyajat.

Kaikissa rakentamis- ja ympäristöasioissa siirrytään menettelyyn, jossa valitusoikeus Korkeimpaan hallinto-oikeuteen edellyttää ensin valitusluvan saamista. Valituslupapäätöksen saamiselle asetetaan sitova määräaika. Maankäyttö- ja rakennuslupapäätösten valitustapausten oikeudenkäyntimaksuja korotetaan. Selvitetään siirtyminen kaavoitusasioissa kunnallisvalituksesta hallintovalitukseen.

Kuntien tulee kaavoituksella ja tonttien luovutuksella edistää tehokasta kilpailua asuntorakentamisessa kaavoittamalla tontteja riittävästi erilaisille rakennustyypeille (pientalot, rivitalot, kerrostalot, pienkerrostalot).

Asuntotuotannossa täysin esteettömiksi asunnoiksi edellytetään rakentamaan vain tietty osuus uudiskohteen asunnoista.

Korjausrakentamisen helpottamiseksi luodaan alueellisten poikkeuslupien menetelmä.

Sujuvoitetaan asunto-osaakeyhtiön päätöksentekoa peruskorjaus-, esteettömyys- ja täydennysrakentamisessa.

Rakennusten käyttötarkoituksen muutoksia ja täydennysrakentamista sujuvoitetaan ottamalla käyttöön kevennetty kaavamennettely.

Edistetään rakennusten käyttötarkoituksen muuttamista toimisto- ja liiketiloista asunnoiksi. Rakennuksen korjaaminen, käyttötarkoituksen muuttaminen tai perusparantaminen ei laukaise uudisrakentamistasoisia veloitteita esimerkiksi esteettömyys- ja äänieristysvaatimusten osalta. Energiatohokkuusvaatimusten osalta energiatehokkuusdirektiivin mukaisessa sääntelyssä on hyödynnettävä kaikki direktiivin sallimat joustot ja poikkeusmahdollisuudet. Kaupan laatuluokituksesta kaavoituksessa luovutaan. Suuryksikkösääntelyä kevennetään keskustatoimintojen alueella.

Kaavoitus- ja rakennussuojelulainsäädäntöä muutetaan siten, että suojelulla ei estetä asuinrakennusten esteettömyyden poistamista, esimerkiksi hissien jälkiasentamista.

Rakentamismahdollisuuksia haja-asutusalueilla lisätään mm. siten, että yleiskaava voisi nykyistä laajemmin toimia rakentamisen perusteena. Vapaa-ajan asuntojen muuttamista pysyvään asuinkäyttöön joustavoitetaan.

Maankäyttö- ja rakennuslakiin luodaan edellytykset nykyistä selvästi laajemmille mahdollisuuksille pienimuotoiseen piharakentamiseen ja erilaisten toimenpiteiden kuten aurinkopaneelien ja maalämpöpumpujen toteuttamiseksi ilmoitusmenettelyllä.

Eryisesti puurakentamisen edistämiseksi luodaan valtakunnallisesti samat rakentamisen standardit ja koko maassa rakennuslupakäsittelyssä yleisesti yhteisesti hyväksyttävät tekniset ratkaisut.

Rakennuslupa-asioissa toteutetaan asiakkaan kannalta yhden luukun periaate sekä viranomaistoimipisteissä että sähköisessä asiointissa.

Edellä päätettyjen lisäksi käynnistetään kärkihankkeena valtion ja kuntien rakentamisen normitalkoot muiden kustannusten ja byrokratian keventämiseksi, esimerkiksi väestönsuojien ja pysäköintipaikkojen rakentamisen osalta.

Liite 5 Hallituksen menokehysääntö

Hallitus sitoutuu menosääntönä siihen, että kehyksen piiriin kuuluvat valtion menot ovat v. 2019 1,2 mrd. euroa pienemmät kuin 2.4.2015 päätetyssä valtionalouden kehyksessä (vuoden 2016 hintatasossa). Vaalikauden kehykseen tehdään vuosittain hintatason muutoksen edellyttämät tarkistukset. Vaalikauden kehyksestä varataan vuosittain 300 milj. euroa lisätalousarvioita varten.

Tähän kehyksen mitoitusratkaisuun pääsemiseksi hallitus sitoutuu hallitusohjelman liitteessä lueteltuihin toimenpiteisiin, joilla vahvistetaan julkista taloutta vuonna 2019 noin 4 mrd. eurolla ja tämän osana vähennetään valtion pysyviä kehykseen luettavia menoja nettomääräisesti 0,65 – 1,7 mrd. euroa vuosina 2016–2019.

Kehys laskee 1,2 mrd. euroa, vaikka sopeutustoimien kokonaisuus on 4 mrd. euroa. Tämä johtuu mm. seuraavista tekijöistä:

- vuosittainen lisäbudjettivaraus 300m€
- indeksikorotusten jäädytykset todentuvat kehykseen myöhemmin
- joitakin myöhemmin tarkentuvia vaikutusarvioita puuttuu (esim. II asteen koulutuksen rakenneuudistus, omais- ja perhehoidon vaikutukset, erikoissairaanhoidon muutokset)
- säästöt vaikuttavat myös kuntatalouteen ja sosiaalivakuutusrahastoihin

Hallitus sitoutuu noudattamaan asettamaansa menosääntöä ja siihen perustuvaa vaalikauden ensimmäiseen julkisen talouden suunnitelmaan sisältyvää valtionalouden kehyspäätöstä. Ensimmäisen julkisen talouden suunnitelman yhteydessä päätetään varautumisesta puolustusvoimien alushankintoihin vuodesta 2019 alkaen.

Hallitus sitoutuu koko 10 miljardin euron kestävyysvajeen kattamiseen tarvittavien säästöjen ja päätösten toimeenpanoon hallituskauden aikana. Säästöjen ja rakenteellisten uudistusten vaikuttavuutta seurataan vuosittain kehysriihen yhteydessä.

Menosäännön tarkoitus on rajoittaa veronmaksajan maksettavaksi koituvien menojen kokonaismäärää. Kun talousarviossa tehdään tämän näkökulman kannalta neutraaleja muutoksia, vaalikauden kehykseen voidaan tehdä niitä vastaavat tarkistukset.

Kehystarkistuksin varmistetaan tarvittaessa, että kehys

- kohtelee samalla tavalla erilaisia verotuksen muutoksia, jos niillä on sama julkistaloudellinen vaikutus
- ei rajoita menojen uudelleenbudjetoiteja, menokokonaisuuksien ajoituksen muutoksia eikä perusteettomasti liian suurina saaduiksi osoittautuneiden tulojen palautuksia tai korvauksia. Jos käynnissä olevasta menokokonaisuudesta aiheutuvat menot teknisesti siirtyvät seuraavalle vaalikaudelle, kehystasoa alennetaan vastaavasti.

Jos menojen taso lisätalousarvioiden jälkeen jää kehystason alle, voidaan erotus, kuitenkin enintään 200 milj. euroa, käyttää seuraavana vuonna kertaluonteisiin menoihin kehyksen estämättä.

Kehyksen ulkopuolelle kuuluvat:

- työttömyysturvamenot, toimeentulotukimenot, palkkaturva ja asumistuki. Mainitut menot luetaan kuitenkin kehykseen niiden perusteisiin tehtyjen muutosten ja muiden niiden tasoon vaikuttavien harkinnanvaraisten päätösten menovaikutusten osalta.
- valtionvelan korkomenot
- valtion päättämien veromuutosten (ml. sosiaalivakuutusmaksujen) mahdolliset kompensatiot muille veronsaajille
- teknisesti välitettyjä suorituksia ja ulkopuolisilta saatavia rahoitusosuuksia määrältään vastaavat menot
- veikkausvoittovaroja, totopeleistä saatavia tuloja ja Raha-automaattiyhdistyksen tuloutusta vastaavat menot
- finanssisijoitukset
- arvonlisäveromenoihin osoitetut määrärahat

Mikäli talouskasvu osoittautuu arvioitua nopeammaksi, käytetään kasvun myötä kasvaneet tulot ja pienentyneet menot hallituksen päättämässä suhteessa velkaantumisen vähentämiseen, työn tekemisen ja yrittämisen verotuksen keventämiseen ja kertaluonteisiin kasvua vauhdittaviin toimiin.

Liite 6 Hallituksen päättämät julkisen talouden välttämättömät sopeutustoimet

Erillinen liite.

LIITE 7 Pöytäkirjamerkintöjä

- Hallitus asettaa parlamentaarisen työryhmän arvioimaan Ylen tehtäviä ja rahoitusta.
- Uudistustyö Ahvenanmaan itsehallintolain parissa jatkuu ja hallituksen ehdotus annetaan eduskunnalle viimeistään keväällä 2018.
- Jätevesiasetuksen kohtuullistaminen: Ympäristönsuojelulain 16 lukua korjataan haja-asutusalueiden jätevesikäsittelyn osalta selkeäksi ja järkeväksi. Pilaantumisherkillä alueilla, kuten rannat ja pohjavesialueet, noudatetaan edelleen kuntien ympäristönsuojelu- ja rakennusmääräyksiä. Muilla alueilla olevien ennen vuotta 2004 rakennettujen asuinkiinteistöjen osalta luovutaan kalenteriin sidotusta jätevesiremonttien määräajasta. Näiden osalta kiinteistökohtaisen jätevesijärjestelmän riittävyys tarkistetaan asuinkiinteistöjen rakennuslupaa vaativien peruskorjausten yhteydessä. Ympäristönsuojelulakia muutettaessa arvioidaan vesihuoltolakiin vaadittavat tarvittavat muutokset. Jo aiemmin asetettua ympäristöministeriön työryhmän toimeksiantoa tarkennetaan edellisen mukaisesti.
- Ilmastopolitiikasta: Hallitus toimii kattavan ja kunnianhimoisen kansainvälisen ilmastopimuksen aikaansaamiseksi, jotta ilmaston lämpeneminen saadaan rajoitettua kahteen asteeseen. Sopimuksen on vähennettävä energiavaltaisen teollisuuden hiilivuotoriskiä ja luotava uusia markkinoita puhtaille teknologioille. Suomi saavuttaa vuoden 2020 ilmastotavoitteet uusiutuvan energian osuudesta ja päästöjen vähentämisestä vaalikauden loppuun mennessä. EU:n 2030 ilmasto- ja energiapaketin jatkovalmistelussa varmistetaan päästökauppajärjestelmän toimivuus, uusiutuvan energian lisääminen sekä riittävä kustannustehokkuus ja joustavuus päästökaupan ulkopuolisen sektorin taakanjaossa. Korkean teknologian uusiutuvien liikennepolttonesteiden asemaa vahvistetaan. Kaikissa ilmastopolitiikan linjauksissa on huomioitava myös vientiteollisuutemme kilpailukyky ja reilu taakanjako.
- Kumotaan puoluelain (L 10/1969) 9 §:n (sellaisena kuin se nykyään on puoluelain osittaismuutoslaissa 683/2010) 1 momentin kolmas (3) lause.
- Hallitusneuvotteluiden työryhmissä tehdyt taustamuistiot toimivat pohjana strategiatyön ja kärkihankkeiden jatkovalmistelussa.

Hallituksen päättämät julkisen talouden välittömät sopeustoimet, 27.5.2015

milj. euroa	Julkinen talous										Valtio					Kunnat					Sotut/Työl					
	2016	2017	2018	2019	2020	2020 pav*	2016	2017	2018	2019	2020	2016	2017	2018	2019	2020	2016	2017	2018	2019	2020	2016	2017	2018	2019	2020
Opetus, tiede ja kulttuuri	-178	-466	-511	-541	-556	-681	-137	-265	-291	-299	-302	-40	-200	-220	-243	-254	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Sosiaal- ja terveyspalvelut	-71	-181	-281	-361	-451	-451	-22	-34	-47	-56	-66	-38	-135	-222	-294	-374	-11	-11	-11	-11	-11	0	0	0	0	-11
Asiakasmaksut, saktot ym.	-243	-322	-322	-322	-322	-322	-83	-98	-98	-98	-98	-160	-224	-224	-224	-224	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Sosiaalietuudet	-437	-710	-770	-800	-860	-920	-132	-303	-337	-348	-378	-71	-90	-116	-135	-165	-234	-317	-317	-317	-317	-317	-317	-317	-317	-317
Maa- ja metsätalous	-29	-48	-60	-70	-70	-70	-29	-48	-60	-70	-70	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Elinkeinoelämä	-76	-145	-221	-315	-332	-266	-76	-145	-216	-307	-324	0	0	-5	-8	-8	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Asuminen ja ympäristö	-42	-55	-59	-59	-59	-84	-42	-55	-59	-59	-59	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Liikenne	-15	-15	-15	-135	-135	-135	-15	-15	-15	-135	-135	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Yleinen järjestys, turvallisuus	48	48	28	3	3	3	48	48	28	3	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Sotilaallinen maanpuolustus	45	69	92	110	130	135	45	69	92	110	130	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ulkosaianhallinto, kylt ym.	-300	-300	-300	-300	-300	-300	-300	-300	-300	-300	-300	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Hallinto- ja ICT-menot	-43	-81	-133	-176	-179	-179	-43	-81	-133	-176	-179	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Indeksijäädetykset	-70	-284	-621	-1064	-1094	-1094	-124	-404	-780	-1227	-1257	55	124	174	195	195	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Yhteensä	-1 409	-2 489	-3 173	-4 030	-4 225	-4 364	-909	-1 631	-2 216	-2 961	-3 035	-255	-525	-614	-708	-829	-245	-328	-328	-328	-328	-328	-328	-328	-328	-328

* pav = pitkän aikavälin vaikutus

Huom: Finanssijoitukset eivät sisälly laskelmaan, sillä niitä ei lueta julkisen talouden menoihin kansantalouden tilinpidossa.

Huom2: Taulukossa osa säästövaikutuksista on arvioitu hyvin karkealla tasolla ja vaikutusarvot täsmenlyvät jatkovalmistelun myötä. Nämä on merkitty harmaalla värillä.

Näiden toimenpiteiden vaikutus sisällytetään julkisen talouden suunnitelmaan valmistelun ja arvioiden täsmennyessä. Vastavasti alennetaan kokonaiskehystä.

Kohde	Toimenpiteet, mitä tullaan tekemään (lyhyesti)	Muuta (esim. muut keskeiset vaikutukset)	Ajotus (HE antaminen, voimaantulo jne)	Vaikutus julkiseen talouden kustannuksiin, yht. milj. euroa	Vaikutus valtion kustannuksiin, milj. euroa	Arvio vaikutuksesta kuntien rahoitusuuteen, milj. euroa	Arvio vaikutuksesta sotu-rahastoihin, milj. euroa
Vanhaiskasvatys							
Subjektivisen päivähoito-ohjeiden rajaaminen (28.90.30), vaihe 1	Subjektivinen päivähoito-ohjeus rajataan puolipäiväiseksi silloin kun toinen vanhemmista hoitaa perheen toista lasta ähtys-, isyys- tai hoitovapaalla tai kotihoidontuella. Vastava rajaus yksityisen hoidon tukeen.	HE-luonnokset ovat valmiit. Jos niihin ei kehdä muutoksia, voitaisiin ne antaa pikaisellakin aikataululla lisäbudjettitakeina. Alun perin näiden oli tarkoitus tulla voimaan 1.8.2015. NYT aikataulu voisi olla liian nopea, koska perheiden tulee yleisesti hakea päivähoitopaikkaa 4 kk ennen sen tarvetta ja mahdollisia virkavapauksia ym. 2 kk ennen niiden suunniteltua alkamista. Esim. elokuun alussa alkavasta hoitosuhteesta pyritään usein tekemään päätökset kesäkuussa.	HE-luonnokset valmiit, voisi tulla voimaan 1.1.2016 (taluksessa vuoden 2016 vaikutus perustuu tähän ajoitukseen)	-24 -24 -24 -24 -24	-6 -6 -6 -6 -6	-18 -18 -18 -18 -18	-18
Subjektivisen päivähoito-ohjeiden rajaaminen (28.90.30), vaihe 2	päivähoito-ohjeiden rajaaminen puoliapäiväiseksi myös vanhemmian ollessa työttömiä.	Työttömyyden osalta rajauksen ei tulisi olla ehdoton vaan perustua työttömyyden kestoan (esim. 3kk). Rajaus vaikuttaisi oletettavasti myös kustannusvaikutusarvoon.		-30 -30 -30 -30	-8 -8 -8 -8	-23 -23 -23	-23
Päivähoito / vanhaiskasvatys (28.90.30)	Nostetaan päivähoidossa yli 3-vuotiaiden lasten ja kasvattajien määrän suhdetta 1,7:stä 1,8:aan.	Edellyttäess päivähoitoasetuksen muutosta. Mahdollista saattaa voimaan 2016, mutta kustannusten aleneminen ei todennäköisesti toteutuisi heti täysimääräisesti.		-30 -50 -60 -75	-8 -13 -15 -19	-22 -37 -45 -56	
Päivähoito / vanhaiskasvatys (28.90.30)	Mahdollistetaan kunnille toteuttaa esiopetuksessa olevan lapsen hoito maksuisena kerhotoimintana.	Kunnat voisivat toteuttaa esiopetuksessa olevan lapsen hoidon päivähoiton sijaan edullisempaan kerhotoimintana, mistä syntyisi säästövaikutuksia	Edellyttää perusopetuslain ja päivähoitolain muuttamista. Voisi tulla voimaan 2017.	-5 -10 -25 -25	0 0 0 0	-5 -10 -25 -25	
Peruskoulu							
Perusopetuksen ryhmäkoost (29.10.30)	Luovutaan perusopetuksen ryhmäkkoon pienentämiseen myönnettävistä valtionavustuksista		Ei edellytä säädosmuutoksia.	-30 -30 -30 -30	-30 -30 -30 -30		
Yleissivistävän koulutuksen avustukset (29.10.30)	Luovutaan osittain muista yleissivistävän koulutuksen laadun parantamiseen myönnettävistä avustuksista (laadun kehittäminen, koulutusellinen tasa-arvo, kerhotoiminta, oppimisympäristöt ym.)		Ei edellytä säädosmuutoksia.	-10 -10 -10 -10 -10	-10 -10 -10 -10 -10		
Toisen asteen koulutus							

Korkeakoulut (29.40.50, 29.40.55) määrärahat	korkeakoulujärjestelmä ja tutkimustoiminnan kustannuslaskentaa parantaminen ja hallinnon sekä korkeakouluerkon rationaalisointi panostaan tutkimuksen ja koulutuksen laadun turvaamiseen. Näistä odotettavat kustannuslyödyt huomioidaan valtion rahoituksen vähennyksinä. Samalla korkeakoulujen rahoitusnalleja kehitetään siten, että ne paljastavat valmistumisen nopeudesta ja koulutuksen laadusta (mm. työiloyksiksteeri).	korkeakoulut ovat päästä vastaaviin kustannussäästöihin mm.: - kokonaisia talous- ja henkilöstöhallinnonsa yhteen palvelukeskukseen (esim. Certia, Palkeet, mms.) - karisimalla hallinnon pääleikkäyksistä (mm. palvelukeskusten sekä tiedekuntien, laitosten ja keskuksien välillä), mikä johtaa hallintojenkloston osuuden pienemiseen kokonaishenkilöstöstä - yhteistyöllä it-järjestelmien hankinnassa ja kehittämisessä sekä mahdollisesti kokonaisia perustetotekniikka yhtiöille toimijalle Valtion tapaan - tiivistämällä yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen yhteistyötä tukipalveluissa, kirjaustoissa ja kielikoulutuksessa - muuttamalla aiempien opintojen hyväksilukukäytäntöä väljemmiksi - vahvistamalla korkeakoulujen erikoistumista ja keskittymistä sekä rationaalisuudella korkeakouluverkkoa.	Edellyttää yliopistolain muutosta rahoituksen tason ja kielikoulutuksen yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen yhteisjärjestämisen osalta.	-75 -75 -75 -75 -75 -75 -75 -75 -75 -75	-40 -200 -220 -243 -254	0 0 0 0 0 0
Korkeakoulututkiminto	Parannetaan aiemman korkeakoulututkimnon työelämäihähtöisyyttä. Tavoitteena on, että merkittävä osa opiskelijoista siirtyisi työelämään jo kandidaattitutkinnoilla. Päivitetään keelpoisuusehtoja.	Nopauttaisi työelämään siirtymistä ja vähentäisi korkeakoulutuksen kustannuksia ja opintokulmENOJA. Käytettävissä ei ole aineistoa, jonka perusteella voitaisiin arvioida kuinka paljon maisterin tutkinnon suorittaminen uudistuksen seurauksena vähentisi. Arviossa on tehty tekninen oletus, että maisterin tutkinnon suorittaminen vähentisi 20 prosentilla yliopistolle syntyisi n. 50 M€ säästö vuositasolla, opintokulmENOJA säästyi 25 M€ ja nopeampi työmarkkinoille siirtyminen parantaisi julkisen talouden tasapainoa n. 50 M€.	-125			
Erytynen valtionrahoitus Helsingin yliopiston ja Itä-Suomen yliopiston opetus- ja tutkimustoimintaan (29.40.52)	Luovutaan Helsingin yliopistolle ja Itä-Suomen yliopistolle korvaamarkkivystä rahoituksesta, joka vastaa niiden apteekkilikkeen harjoittamisesta saadun tulon perusteella maksettua yhteisöveroa ja apteekkimaksua.	Muutosta vastaavasti ollaan jo aiempien päätösten mukaisesti luopumassa Aalto-yliopiston lisärahaista, joka on linjattu siirrettäväksi kaikkien yliopistojen kilpailtavaksi vuoteen 2020 mennessä.	Edellyttää yliopistolain muuosta. Vuoden 2015 llinpäättöksen mukainen erityisrahoitus maksetaan v. 2016, jöten tästä voitaneen luopua aikaisintaan vuodesta 2017.	-30 -30 -30 -30 -30		
Tutkimus						
Suomen Akatemia	Leikataan Suomen akatemian avustussuorituksia 10 milj. eurolla 2016 lukien.			-3 -5 -10 -10 -10		
		* pikien aikavälin vaikutus	Yhteensä	-178 -466 -511 -541 -556 -681 -137 -265 -291 -299 -302	-40 -200 -220 -243 -254	0 0 0 0 0 0

Kohde	Toimenpiteet, mitä tuliaan tekemään (lyhyesti)	Muuta (esim. muut keskeiset vaikutukset)	Ajotus (HE antaminen, voimaantulo jne)	Vaikutus julkisen talouden kustannuksiin, yht. milj. euroa	Vaikutus valtion kustannuksiin, milj. euroa	Arvio vaikutuksesta kuntien rahoitusosuuteen, milj. euroa	Arvio vaikutuksesta sosiaalirahastoihin, milj. euroa
Sosiaal- ja terveyspalvelujen asiakasmaksujen korotus	Pitätkäikesästä laitoshoidosta, palveluasumisesta, kotiin annettavista palveluista ja muista sosiaal- ja terveydenhuollon palveluista perittäviä asiakasmaksuja korotetaan. Samassa yhteydessä valmistellaan (sosiaalihuoltolain perustuvan) kunnallisen palveluasumisen ja kotona annettavien palvelujen asiakasmaksuja koskevat säädösmuutokset siten, että saadaan aikaan valtakunnallisesti mahdollisimman yhdenmukaiset maksujen määrätymisperusteet.	Esim. vanhusten laitoshoidon maksut n. 190 M€ ja terveyskeskusten ikäryhneiden vuodeosastohoidon maksut n. 150 M€. Kotipaivelun ja kotisairaanhoidon maksut uloksi 2013 on arvioitu n. 150 M€. Jatkovalmisteluissa voidaan soveltuvin osin käyttää pohjana STM:n työryhmän loppuraporttia (2015:7).	Korotusten jakautumisesta päätetään STM:n valmistelun pohjalta TAE 2016:n yhteydessä	2016 -150 2017 -150 2018 -150 2019 -150 2020 -150 RAV*	2016 2017 2018 2019 2020	2016 -150 2017 -150 2018 -150 2019 -150 2020 -150	2016 2017 2018 2019 2020
Päivähoitomaksut	Voidaan toteuttaa joko nostamalla nykyisiä maksuja tai tuomalla mukaan uusi ylin maksuluokka. Samalla selvitetään O-maksuluokan tarkoituksenmukaisuus ja kannustinloukkoungelmat.	Lisää kuntien maksutuloja. Tässä oletettu, että valtionosuuksia ei vähennetäisi maksutulon kasvua vastaavasti.	Edellyttää sosiaal- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain (734/1992) muutosta. Voisi tulla voimaan elokuussa 2016.	-54 -54 -54 -54 -54 -54		-54 -54 -54 -54	
Koululaisten aamu- ja illepäivätoiminta	Ajantasaistetaan koululaisten aamu- ja illepäivätoiminnasta perittävät maksut, ja samalla laajennetaan ja tukeutetaan maksujen perittävyysmahdollisuutta esim. sosiaal- ja terveydenhuollon 11 § (13.3.2003) vastaavasti. Enimmäismaksu olisi 570 tunnin osalta 120 €/Kk ja 760 tunnin osalta 160 €/Kk. Perittäville maksuille voitaisiin säätää myös alaraja, joka olisi esim. korotettu 10 €/Kk nykyiseen näiden, jolloin vähimmäismaksu olisi 70€/Kk tai 90 €/Kk ilman säädettyä ylärajaa.	10 €:n korotus maksuun lisää maksukerhyntää arviolta n. 5 M€/v. Kunta päättää ap/tp-toiminnassa perittävistä maksuista laissa asetetun enimmäismäärän puitteissa. Enimmäismaksun korotus lisäisi kuntien tuloja, mikäli kunnat korottaisivat maksuja.	Edellyttää perusopetuslain 48 f §:n muutosta (19.12.2003/1126). Voisi tulla voimaan 2016	-10 -20 -20 -20 -20 -20 -20		-10 -20 -20 -20 -20	
Maksut ulkomaisille korkeakoulu- opiskelijoille (29.40.50)	Oletetaan käytön lukukausimaksut EU/ETA-alueen ulkopuolelta tuleville korkeakouluopiskelijoille Hyöty jätetään korkeakoululle	Edellyttää stipendijärjestelmän luomista EU/ETA-alueen ulkopuolelta tuleville opiskelijoille. Stipendijärjestelmässä tulee huomioida alla oleva opintojen nopeuttamiseen tähtäviä toimenpiteitä siten, että vaikutus stipendin saajiin vastaa muille opiskelijoille opintojen lopussa tulevaa maksua.	HE-luonnos valmistettu, oli lausuntokierroksella syksyllä 2014. Ehdotus edellyttäisi pieniä muutoksia em. HE:een. Voisi tulla voimaan syksyllä 2016 alkavaan koulutukseen tai pidemmällä valmistautumisajalla 2017 syksyllä alkavaan koulutukseen.	0 0 0 0 0 0 0	0 0 0 0 0 0		

Sakkotulot ja tulot hallinnollista maksuseuraamuksista (12.39.01)	Muutetaan L 756/2010, siten että ko. laissa eri riksesakkojen määrää kaksoinkertaisetaan ja nostetaan yläraja 115 eurosta 230 euroon sekä liitännäisen menettämisseuraamuksen yläraja 1000 eurosta 2000 euroon.	Rikesakkojen euromäärät on viimeksi tarkistettu yli 15v. sitten. Vaikka rikesakkoja nostettaisiin 2-kertaisiksi jäävät ne silti yleiseurooppalaisesti alhaisella tasolla.			-20	-20	-20	-20	-20	-20	-20	-20	-20	-20	-20	-20	-20	-20	-20	-20	-20	-20	-20	-20
Korotusarvot, päiväsakkojen korottaminen (12.39.01)	Muutetaan L 808/2007 siten, että ko. laissa päiväsakon rahamääränä pidetään yhtä kolmasjymmeenosaa sakotettavan keskimääräisestä kuukausitulosta (nykyisin kuudesjymmeenosaa). Eli sakot kaksoinkertaisuivat. Alimman päiväsakon määrä nostetaan 6 eurosta 12 euroon. Yksityiskohtaisemman valmistelun yhteydessä voidaan lieventää kaksoinkertaisuusvaatimusta, jos esimerkiksi kustannustehokasta kameravaihtoa lisäämällä voidaan saavuttaa osa halutusta lisätulotasosta.				-48	-63	-63	-63	-63	-63	-48	-63	-63	-63	-63									
Korotetaan tuomioistuinten perimiä maksuja ja laajennetaan maksullisuuden soveltamisalaa (12.25.10)	Tuomioistuinmaksuja (tuomioistuinten oikeudenkäyntimaksut ja hakemusasioiden käsitellyistä perittävät maksut) korotetaan ja maksullisuuden soveltamisalaa laajennetaan. Muutoksilla toteutetaan tuomioistuinmaksutulojen vähintään 20 %:n kokonaissäätösuurus tuomioistuinten kokonaismenoasosta. Muutosten tulot ja lisääväksi vaikutukseksi arvioidaan 15 ME vuodessa. Tulojen lisäksi pääosa kertyisi oikeudenkäyntimaksusta (n. 9 ME).	Säännösmuutosten voimaantulo 2016 alusta (työryhmiä jo tehnyt pöytämuutos- ehdotuksen tuomioistuin-maksulaisiksi ja siihen liittyviksi säännöksiksi)			-15	-15	-15	-15	-15	-15	-15	-15	-15	-15	-15									
Yhteensä			-243	-322	-322	-322	-322	-322	-322	-322	-83	-98	-98	-98	-98	-160	-224	-224	-224	-224	0	0	0	0

Sosiaaliturat												
Kohde												
Opintotuki (29.70.55)	Toimenpiteet, mitä tulian tekemään (lyhyesti) - Säätöavointena on 70 milj. euroa vuoteen 2019 mennessä ja pitkillä aikavälillä 150 milj. euroa. - Opintorahan, asumisen ja lainan taso on oltava vähintään 1100 euroa. - Lainahyöty silloin tiloiden ulkopuolelta päätettävissä - Opintotukien tukien määrää rajoitetaan Opintotuki olla ystä- tai useampioppiaisiin.	Muuta (ei:n muut keskeiset vaikutukset)	2016	2017	2018	2019	2020	2016	2017	2018	2019	2020
Asuminen			-20	-50	-70	-90	-150	-20	-50	-70	-90	
Eikäkelisten asumistuki	Eikäkelisten asumistuki nopeutetaan vastaamaan yleisiä asumistukien eläjäestettä ylläpitämällä.	Kelista saadun avonin mukaan eläkkeen saajan asumistuen muuttaminen yleiseksi asumistueksi säästös 123 milj. euroa (480 eläkkeensaajan asumistuki, +349 yleisen asumistuki, +8 toimeentulokukki).	-40	-123	-123	-123	-123	-40	-123	-123	-123	-123
Takuueläkkeen raskorotus 30 M€	Takuueläkkeen raskorotus 30 M€	Muutokset tukeen teindään aina vuositarkistuksen yhteydessä, jolloin toimeentulonvara jää väliin.	30	30	30	30	30	30	30	30	30	30
Asumistuen perusteiden tarkistaminen	Budjetitarkistuksia säästötä yleisin asumistukimenoihin 25 milj. euroa. (Nettovaikutus, sis. toimeentulokumppien kesun)	Muutokset tukeen teindään aina vuositarkistuksen yhteydessä, jolloin toimeentulonvara jää väliin.	-15	-25	-25	-25	-25	-15	-25	-25	-25	-25
Työttömyysturva ja vuoroetuuksien rajaus	Säästöt 200 M€ arvioitumalasta työttömyysturvasta ja 50 M€ vuoroetuudesta		-250	-250	-250	-250	-250	-250	-104,2	-104,2	-104,2	-104,2
Korvaukset												
Vaktyöissä hammadajakannat	Vähennetään videomerkkijä ykköystyöissä hammastädänpölkkoistä maksettavaa sairausvakuutusmaksua. Hammashoidon osalta keskimääräinen korvaus käytettävillä on tällä hetkellä n. 25 pertyyissä polkkokissa.	Voiమాan 2016 alusta	-20	-20	-20	-20	-20	-9	-9	-9	-9	-9
Lääketoimintat (33.30.60)	Lääketoimintat kohdistetaan 150 milj. euron säästö julkiseen talouteen 2017 luhien.		-150	-150	-150	-150	-150	-67	-67	-67	-67	-67
Samaa yhtiöistä selvitettävien apteekkien hinnoittelun jyrkemien tarkistamista (reseptiläkkeet ja tsehnotiläkkeet)	Säästö voi toteutua enin korttamalla merkittävillä aikunavastuusta tai alentaralla korvausprosentteja tai muutamilla korvatavuuilla											
Vaktyöissä lääkärin kätymien kustannuksista maksettavat korvaukset (33.30.60)	Laitetaan sairausvakuutuskorvausta lääkäripölkkoistä. Lääkäripölkkoiden keskimääräinen korvaus on tällä hetkellä n. 21 pertyyissä polkkokissa.	Valkutuista kunnallisen terveydenhuollon lisäkorvauksen ei ole arvioitu (ei:n silmsäraudet ja fyriologiset tutkimukset).	-20	-20	-20	-20	-20	-17	-17	-17	-17	-17
Vanhempainpäivärahat	Rajataan äitiys- /isäys ja vanhempainpäivärahoitusta kertyvää loman kertymää maksuunsa o kuukauden	Ennetus vastaa Ruusun mallia. Lomakustannusten korvauksien käytetään tällä hetkellä n. 70 M€ vuodesasa.	-28	-28	-28	-28	-28	-28				
	profietaan vanhempainpäivärahoitusta maksettava 30 pv korotussa, jolloin vanhempanaan korvausaste on tällä hetkellä 75%. Maksettava äitiä alalta normaalilla 70 %n korvausta laskennallisesta työstä.	Uudistus yksikertistaa vanhempanpäivärahoituksen perusteita. Käytetään työstä, maksettaviin vanhempanpäivärahoitukseen tulee korotus mm. vanhempanpäivärahoituksen alusta (30 arkipäivää). Silloin, että etuuden taso vaihtelee vanhempanpäivärahoituksen, ei ole merkittäviä kannustinvaikutuksia.	-10	-10	-10	-10	-10					

Sairauspäivärahat (33.30.60)	Muutetaan sairauslompakkeiden määrärahytymisen tuoroja ja korvausasetta. Etuuden määräytymisessä käytettävä 70%:n korvausosuus oikeutetun palvelurahan vuorityöajan rajaan laskettaen nykyiset 36 419 eurosta 30 000 euroon ja muutetaan tilin tuoroajan ylittävän tulon korvausaste 35 %:iin.	Muutoksella ei olisi vaikutusta vähimmäisnääräisiin sairauspäivärahoihin.	HE 2015, voimaan 1.1.2016.	-24	-24	-24	-24	-24	-24	-24	-24	-24	-24	-24	-24	-24	-24	-24	-24	-24	-24	-24	-24	-24
Ruokavaliokorvaus (33.40.60)	Poistetaan ruokavaliokorvaus, jonka määrä on tällä hetkellä 23,60 €/kk.		HE 2015, voimaan 1.1.2016	-10	-10	-10	-10	-10	-10	-10	-10	-10	-10	-10	-10	-10	-10	-10	-10	-10	-10	-10	-10	-10
Matkakorvaukset (33.30.60)	Kasvatetaan matkakohtaisia omaisuusosuutta, vuorittaisia kussamuksetta ja muualta kuin välityskeskusta tilaun takimäen omavastuuta edelleen.	Porljas/kuntoutuja maksaa matkesta omaisuusosuden, keia korvaa sen yllätyvät tarpeelliset matkustamukset. Jos asiakas on käyttänyt takia ja matka on tilattu tilausvälityskeskuksesta, omavastuu yhden suuruusella matkalla on myy 16,00 €. Jos asiakas tilaa takimäen muualta kuin tilausvälityskeskuksesta, omavastuu yhden suuruusella matkalla on 32,00 €. Tämä korotettu omavastuu ei kerrytä vuorittaisia omaisuusosuita.	Vuoruisen matkakaton (272,00€) täyttymisen jälkeen matkat korvataan tarpeellisten kustannusten osalla kokonaran.	HE 2015, voimaan 1.1.2016	-20	-20	-20	-20	-20	-20	-20	-20	-20	-20	-20	-20	-20	-20	-20	-20	-20	-20	-20	-20
Matkaloisluonnus (33.30.40)	Muutetaan oikeutta lomituksen esim. lisäannalla yrittäjän omavastuun osuuta ja vähentämällä lomituksen hallintomallia.	STM:n asettama kehittämissyörymä valmistelee parhailaan uutta matkaloisryttiläen lomituspalveluliikaa. Järjestelmän tulee olla sopuoinnussa Euroopan komission antamien maa- ja metsätalouden ja maaseutualueiden valtiontukien kokeyen suuntaviivojen 2014-2020 kanssa. Tämä edellyttää joitain osin muutoksia nykyiseen lomitusliikkeen. Samassa yhteydessä järjestelmää voidaan uudistaa myös mm. siten, että lisätään matkaloisryttiläen omavastuua lomituksessa. Työryhmän tehtävänä on myös valmisteilla matkaloisluonnukseen hallintomallin vaatimat muutokset.	Säästö 20 M€ / vuosi	HE 2015, voimaan 1.1.2016	-20	-20	-20	-20	-20	-20	-20	-20	-20	-20	-20	-20	-20	-20	-20	-20	-20	-20	-20	-20
Perhehoidon kehittäminen lähinä lähtimien hoidossa	Kehitetään perhehoitojärjestelmän etoja ja kannustimia ja sitä yhteydessä lisätään myös tukea perhehoitajan palkion mntoitus, täydennykskoultus, työnohjaus. Lisätään tiedottamista perhehoitaja lähtimien hoidon vaihtoehtona. Ehdot ja kannustimet rajataan siten, etteivät ne houkutele työkäitä aktiivisesta perustettomasti siirtymään perhehoitoajaksi.	Perhehoidon kehittäminen aiheuttaa lisäkäytännön, mutta perhehoito on edullisempi vaihtoehto kuin laitoshoido tai tehostettu palveluasuminen.	Yhteistyön käynnistyessä tällä ja seuraavalla kaudella merkittävä säästöpotentiaali.	10	15	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20	20
Omais- ja perhehoitajan vapaat	Kehitetään omaishoitajien ja vastaavien vapaaehtoisohjaajien sekä perhehoitajien sijaissijitstyviä siten, että hoitajille voidaan turvata mahdollisuus huolehtomien vapaisiin tarvitsema. Annetaan omais- tai perhehoitajien aikassa tai kestässä etukäteen hoidopaikkailmapus, että hoidetta saa hoidopaikan sitinä vaihteessa, kun omais- tai perhehoitaja ei enää jatka.	Kehitetään ja laajennetaan omais- ja perhehoitajien vapaaehtoisuutta, mihin varataan 75 M€/v.	Omais- ja perhehoitajien vapapaivat edesauttavat jaksamista.	75	75	75	75	75	75	75	75	75	75	75	75	75	75	75	75	75	75	75	75	75
TYÖTERVEYSTALOUKSEN VALTONAPU	Kallimmman hoidon korvautuminen omais- ja perhehoidon lisäsihtityksellä			-95	-120	-155	-180	-220	-220	-24	-30	-39	-45	-55	-71	-90	-116	-135	-165					
EVO-rahat	Leikataan terveydenhuollon yksiköille maksettavia yliopistotasoinen tutkimuksen avustuksia (EVO)			-5	-5	-5	-5	-5	-5	-5	-5	-5	-5	-5	-5	-5	-5	-5	-5					
Lähteensofiofi ja lämpenien kolapu	Lisäys			10	10	10	25	25	25	10	10	10	25	25										
Vanhusten kotihoito, veteraanit ja sosiaalivaiiden haitta-asteen alentaminen	Lisäys			10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10	10

	<p>Toimenpiteitä ARA-vuokra-asuntojen vuokrien alentamiseksi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Eitä yllärauduta korjauksiin. ARA-sääntelyssä kehitetään omavastuuvuokran määrittämistä siten, että korjauksiin varautuminen määrätään ja rajataan selkeästi. - Edellytetään tyrmäyksen yrittävässä hankinnossa kilpailutusta (sähmointi ym.). - Rajoitetaan vuokrien tasaamista yli maakuntien ja eri tuotantotyyppejen, jolloin vuokrat alenevat kirjellää asuntonarkkina-alueilla. 	<p>Laskee ARA-vuokra-asuntojen vuokria.</p>	<p>YM jatkaa jo aiemmin valmistelemaansa HE:n antamista em. tavoitteisiin perustuen.</p> <p>HE 2015, voimaantulo 1.1.2016.</p>	<p>-7</p> <p>-7</p> <p>-7</p> <p>-7</p> <p>-7</p> <p>-7</p> <p>-7</p> <p>-7</p>	<p>-7</p> <p>-7</p> <p>-7</p> <p>-7</p> <p>-7</p> <p>-7</p> <p>-7</p>	<p>0</p> <p>0</p> <p>0</p> <p>0</p> <p>0</p> <p>0</p> <p>0</p>	<p>0</p> <p>0</p> <p>0</p> <p>0</p> <p>0</p> <p>0</p> <p>0</p>
<p>Kannustinlukkujen pienentämiseksi vaikeasti työllistävät aseteaan etusijalle valtion rahoittamien vuokra-asuntoihin. Milikäällä paikkakunnalla on osoittaa vapaana oleva vapaarahoitteista vuokra-asuntoa edullisempi valtion rahoittama asunto, korvetaan henkilön asumismenoja vain valtion rahoittaman vuokra-asunnon vuokran mukaisesti</p>	<p>Rakennuttajan yleishyödyllisyysvaatimuksesta luovutaan ja yleishyödyllisyysvaatimus muutetaan hankkekohtaiseksi. Kiristetään kohteiden yleishyödyllisyyden vaatimuksia. Vaaditaan valtion tuella tapahtuvalla vuokra-asuntojen tuottamiselta selvempää yleishyödyllisyyttä, minkä vuoksi alennetaan oman pääomien kohtuullisen tuoton tuloutuksessa tuottovaade enintään 4 %:iin. Vastavaasti vuokratulaiselta perittävä omistajan omarahoitusosuuden korko rajoitetaan 4 %:iin.</p>	<p>Tämä tulisi toteuttaa yhdessä ARA-asuntojen asukasvalintaa koskevan ehdotuksen kanssa (asumistuki- ja toimeentulotukiasiakaskaiden etusijalle asetaminen). Säästöpotentiaali voi olla marginaalinen ja vaikeasti laskettavissa (ei ole tietoa kohderyhmän nykyisistä asumismenojen korvaamisesta ja muutoksen vaikutus on vaikeasti arvioitavissa), suurin potentiaali on kannustinlukkujen pienentämiseksi. Kelle arvioidaan syntyvän lisäksi lisätyötä.</p>	<p>Yhteensä</p>	<p>-42</p> <p>-55</p> <p>-59</p> <p>-59</p> <p>-59</p> <p>-59</p> <p>-59</p> <p>-59</p>	<p>-42</p> <p>-55</p> <p>-59</p> <p>-59</p> <p>-59</p> <p>-59</p> <p>-59</p>	<p>0</p> <p>0</p> <p>0</p> <p>0</p> <p>0</p> <p>0</p> <p>0</p>	<p>0</p> <p>0</p> <p>0</p> <p>0</p> <p>0</p> <p>0</p> <p>0</p>

				Vaikutus julkisen talouden kustannuksiin, yht., milj. euroa	Vaikutus valtion kustannuksiin, milj. euroa	Arvio vaikutuksesta kuntien rahoitusosuuteen, milj. euroa	Arvio vaikutuksesta sotu- rahoituihin, milj. euroa
				2016 2017 2018 2019 2020	2016 2017 2018 2019 2020	2016 2017 2018 2019 2020	2016 2017 2018 2019 2020
Kohde	Toimenpiteet, mitä tullaan tekemään (lyhyesti)	Muuta (esim. muut keskeiset vaikutukset)	Ajotus (HE antaminen, voimaantulo jne)	0 -1 -3 -5 -5	0 -1 -3 -5 -5		
Pv ruokahuolto	Puolustusvoimien ruokahuolto evataan kilpailulle v. 2017. ²³	Pv:n ravitsemispalvelujen yhtiöittämisestä annettun lain (1287/2011) 6 §:n mukaan perustettavaan yhtiöön (Leijona Catering Oy) siirryväällä henkilöstöllä on 4v. suoja-aika (päättty 2015 loppussa). Yhtiön 2014 liikevaihto 66,2 M€ ja voitto 3,5 M€. Jotta saadaan todellista kilpailua, kilpailutus on syytä tehdä osissa esim. s.e. vuosittain kilpailutetaan 1/3 Pv:n ruokahuollosta. Kustannusvaikutus 0, -1, -3, -5, -5					
Puolustusmateriaalihankinnat (27.10.18)	Puolustusmateriaalin hankintaprosessia tehostetaan kilpailumahdollisuuksia hyödyntäen ja tekemällä enemmän yhteishankintoja muiden maiden kanssa kustannusväestöjen aikaansaamiseksi.	Kv. yhteistyön näkyminen rahavirroissa saattaa viedä vuosia suurten hankintojen pitkän keston vuoksi. Hyviä tehostamis mahdollisuuksia tuo Logistiikkalaitoksen perustaminen vuoden 2015 alusta. Logistiikkalaitos muodostuu ma-, meri- ja ilmavoimien materiaalilaitoksista. Sotilaslääketeleen keskuksesta, Härmeen rykmentin huoltokoulusta ja puolustusvoimien johtamisjärjestelmäkeskuksen osista.		0 0 0 0 0	0 0 0 0 0		
Sotilaallinen kriisinhallinta (24.10.20 ja 27.30.20)	Vähenetään osallistumista sotilaallisiin rauhaneturvaoperaatioihin, keskeytten sotilaallisissa kriisinhallintaoperaatioissa Suomen kannalta merkityksellisimpiin ja vaikuttavimpiin operaatioihin. Varaataan riittävä rahoitus (esim. 5-10 % momentin loppusummasta) ns. varajala kohtaan. Yhdistetään UMN: sotilaallisen kriisinhallinnan menot P.M:n sirtomäärärahamomenttiin.	NYksuunnitelman mukaan Suomella on vuodesta 2017 lähtien 9 operaatota, joissa yht. 90 sotilasta. Lisäksi kehyyden mukaan vielä mahdollista lisätä osallistumista 1-2 operaatolla ja 20-30 hiiöllä. Ja kossa osallistutaan korkeintaan noin 5-7+1 sotilasoperaatioon.	Säästösumma on pienempi 2016 ja kasvaa 2017 alkaen. Jo suunniteltujen operaatoiden määrää vähenee vuodesta 2017. Keväällä 2016 esim. vielä johtovaihtorooli libanon operaatiossa.	-5 -10 -15 -15 -15	-5 -10 -15 -15 -15		
Puolustusvoimien lisämääräraha	Parlamentaarisen selvitysryhmän loppuraportissa viitataan turvallisuus- ja puolustuspoliittisen selonteon rahoitusratkaisuun, jonka mukaan puolustusrahallinnossa laadittu arvon mukaan lisätarve erityisesti suorituskyvyn ylläpitämiseksi on v. 2016 n. 50 milj. euroa ja vuoteen 2020 mennessä asteittain 150 milj. euroa indeksikorusten lisäksi.			50 80 110 130 150	50 80 110 130 150		
				45 69 92 110 130 135	45 69 92 110 130	0 0 0 0 0	0 0 0 0 0

Indekskorotusten jäädyttäminen

				Vaikutus julkisen talouden kustannuksiin, yht. milj. euroa		Vaikutus valtion kustannuksiin, milj. euroa	Arvio vaikutuksesta kuntien rahoitusosuuteen, milj. euroa	Arvio vaikutuksesta sotu/tyel-rahastoihin, milj. euroa										
Kohde	Toimenpiteet, mitä tuliaan tekemään (Yhvesti)	Muuta (esim. muut keskeiset vaikutukset)	Ajotus (HE antaminen, voimaantulo jne)	2016	2017	2018	2019	2020	2016	2017	2018	2019	2020					
Indekskorotukset		Laskevat tehvy huhtikuun 2015 ennusteella. Vaikutukset riippuvaisia todellisesta hintakehityksestä.																
	Lakkautetaan lapsilisän sekä opintotuen indeksidonnainaus		2016 lükken	-3	-26	-55	-85	-115	-3	-26	-55	-85	-115					
	Valtionosuksien indeksikorotusten jäädyttäminen (28.90.30, OKM:n hallinnonalalla useita momentteja)	Oletuksena on että kuntien tehtäviä, velvoitteita ja rahoitusosuuksia vähennetään muilla toimenpiteillä indeksikorotuksen jäädyttämisen vaikutuksen verran.	2016-2019	-4	-11	-20	-30	-30	-65	-180	-325	-490	-490					
	KEL/KHI-perusteiset indeksikorotukset jätetään toteuttamatta v. 2016. Tämän jälkeen korotukset tehdään oletetun äärimäärällisen palkkaratkaisun mukaisesti 2017-2019. Laskelman arvona on käytetty alempaan ratkaisun perusteella tasoa 0,4 %:ia. Mm. 33.10.53, 33.10.54, 33.10.55, 33.20.50, 33.20.51, 33.20.52, 33.20.55, 33.20.56, 33.30.60, 33.40.60, 33.50.50, 33.50.51	Jäädytys ei koske toimeentulokeu. Vaikutusta kuntiin kotohoidontuen ja työmarkkinatuen kautta. Tässä karkea arvio kuntavaikutuksesta.	2016-2019	-20	-110	-230	-355	-355	-18	-100	-210	-324	-324					
		<i>KEL-indeksin vuoden 2016 työjäädytyksen ja vuosien 2017-2019 0,4% korotustason vaikutus verotuloihin on verouottoja korottava lohtuen töyden kansaneläkkeen määrän sidottujen eläketulokehennysten tason alentamisesta verrattuna voimassaolevaan lainsäädäntöön (karkea arvio suuruusluokasta).</i>		-8	-62	-196	-419	-419	-3	-23	-70	-153	-153					
	Yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen indeksikorotusten jäädyttäminen (29.40.50, 29.40.55)		2016-2019	-35	-75	-120	-175	-175	-35	-75	-120	-175	-175					
	Indekskorotukset tehdään jatkossa siten, että tupakkaa ja alkoholia ei oleta huomioon sosiaalietuuksien indeksikorotusta laskettaessa. Etuuskorotukset sidotaan uuteen harmonisoidusta KHI-indeksistä poikkeava indeksiin.	EU:n yhteinen harmonisoitu KHI sisältää myös tupakan ja alkoholin																
			Yhteensä	-69,5	-284	-621	-1064	-1094	-124	-404	-780	-1227	-1257	54,5	124,2	173,6	195,1	195,1
									0	0	0	0	0	0				